

CAN-109

Seat No. _____

B. Com. (Sem. V) Examination

January - 2022

Management Accountancy-I : Paper - CE - 302A

(Core Elective)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.
(2) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો.

1 (અ) ટૂંકનોંધ લખો.

(અ) નાણાકીય પત્રકોનાં વિશ્લેષણ માટેની પદ્ધતિઓ. 7

(બ) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિનું કાર્યક્ષેત્ર. 7

અથવા

(અ) નાણાકીય પત્રકોના લક્ષણો જણાવો. 7

(બ) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિનાં લક્ષણો જણાવો. 7

(બ) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો : 3

(1) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિના મુખ્ય ઓજારોમાં નીચેના પૈકી કઈ પદ્ધતિનો સમાવેશ થતો નથી ?

(અ) એકમ પડતર (બ) પ્રમાણ પડતર

(ક) ઐતિહાસિક પડતર (ડ) સીમાંત પડતર

(2) જ્યાં અગાઉથી નક્કી કરેલ પડતરને ખરેખર પડતર સાથે સરખાવવામાં આવે છે, તેવી પડતર પદ્ધતિને _____ કહેવાય.

(અ) પ્રમાણ પડતર (બ) સીમાંત પડતર

(ક) ઐતિહાસિક પડતર (ડ) તફાવત પડતર

(3) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ સૌથી વધારે કયા પક્ષકારને ફાયદાકારક છે ?

(અ) રોકાણકારનો (બ) સંચાલકોને

(ક) લેણદારોને (ડ) શેરહોલ્ડ

2 (અ) તા. 31-12-2021ના રોજનું માયા લિમિટેડનું પાકું સરવૈયું 14
નીચે મુજબ છે :

જવાબદારીઓ	રૂ.	મિલકતો	રૂ.
દરેક રૂ. 100નો તેવા		કાયમી મિલકતો	5,50,000
ઈક્વિટી શેર	6,00,000	રોકાણો	3,50,000
સામાન્ય અનામત	3,00,000	આખર સ્ટોક	2,40,000
નફા-નુકસાન ખાતું	90,000	દેવાદારો	2,50,000
12%ના ડિબેન્ચર	1,50,000	લેણીહૂંડી	20,000
કામદાર અકસ્માત		રોકડ સિલક	75,000
વળતર ફંડ	75,000	ડિબેન્ચર વટાવ	15,000
લેણદારો	1,00,000		
બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	1,00,000		
દેવીહૂંડી	85,000		
	15,00,000		15,00,000

વધારાની માહિતી :

- (1) કુલ વેચાણ રૂ. 22,50,000
- (2) કાચો નફો રૂ. 6,75,000
- (3) ચોખ્ખો નફો (વ્યાજ અને કરવેરા પછીનો - કરવેરાનો દર 40%)
રૂ. 2,25,000.

નીચેના ગુણોત્તરોની ગણતરી કરો :

- (1) કાચા નફાનો ગુણોત્તર
- (2) સંચાલન ગુણોત્તર
- (3) દેવાદાર ગુણોત્તર (300 દિવસો)
- (4) માલિકી ગુણોત્તર
- (5) રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર
- (6) શેરહોલ્ડરોનાં ભંડોળ પર વળતરનો દર
- (7) શેરદીઠ કમાણી.

અથવા

2 (અ) ગુણોત્તર વિશ્લેષણના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. 14

(બ) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. 4

(1) નીચેનામાંથી કયો ગુણોત્તર નફાકારકતાનો ગુણોત્તર નથી ?

(અ) ખર્ચ ગુણોત્તર (બ) ગિયરિંગ ગુણોત્તર

(ક) સંચાલન ગુણોત્તર (ડ) સ્ટોક ગુણોત્તર

(2) નફાકારકતાનો ગુણોત્તર _____ સાથે સંબંધ ધરાવે છે.

(અ) લેણદારો (બ) વેચાણ

(ક) દેવાદારો (ડ) મિલકત

(3) ખર્ચના ગુણોત્તર કાઢવા માટે ખર્ચને _____ વડે ભાગવામાં આવે છે.

(અ) રોકેલી મૂડી (બ) વેચાણ

(ક) નફા (ડ) મિલકતો

(4) કરવેરા બાદ કર્યા પછીના નફાનો ઉપયોગ કઈ બાબત માટે થાય ?

(અ) ધંધામાં પુનઃ રોકાણ

(બ) શેરહોલ્ડરોને ડિવિડન્ડ

(ક) અન્ય હિસ્સેદારોમાં વહેંચણી

(ડ) ઉપરની તમામ બાબતો

3 (અ) (1) રોકડ પ્રવાહ પત્રકની ઉપયોગિતા જણાવો. 7

(2) ભંડોળ પ્રવાહ પત્રક અને રોકડ પ્રવાહ પત્રક વચ્ચેનો 7

તફાવત સમજાવો.

અથવા

3 (અ) મમતા લિમિટેડના તા. 31-3-20 અને 31-3-21ના રોજના 14
પાકા સરવૈયા નીચે મુજબ છે :

જવાબદારીઓ	31-3-20	31-3-21	મિલકતો	31-3-20	31-3-21
ઈક્વિટી શેર દરેક રૂ. 10નો	4,50,000	7,50,000	પાષ્ટી	10,000	5,000
સામાન્ય અનામત	3,50,000	3,00,000	યંત્રો	8,50,000	10,75,000
નફા-નુક્સાન ખાતું	80,000	86,000	પેટન્ટ્સ	50,000	40,000
ડિબેન્ચર પરત અનામત	-	4,000	રોકાણો	1,00,000	1,25,000
10%ના ડિબેન્ચર	2,00,000	1,00,000	સ્ટોક	70,000	60,000
લેણદારો	60,000	91,000	દેવાદારો	1,60,000	1,80,000
દેવીકુંડી	18,000	31,000	રોકડ અને બેન્ક સિલક	13,500	22,200
નહીં ચૂકવાયેલ ખર્ચા	2,000	3,000	અગાઉથી ચૂકવેલ ખર્ચા	1,500	2,800
કરવેરાની જોગવાઈ	50,000	70,000			
સુચિત ડિવિડન્ડ	45,000	75,000			
	12,55,000	15,10,000		12,55,000	15,10,000

વધારાની માહિતી :

- (1) 2020-21ના વર્ષ દરમિયાન રૂ. 1,00,000ની પડતર કિંમતનું એક યંત્ર (તે તારીખ સુધી માંડી વાળેલ ઘસારો રૂ. 60,000) રૂ. 30,000ની કિંમતે વેચેલ છે.
- (2) રૂ. 30,000નાં રોકાણો રૂ. 35,000માં વેચવામાં આવેલ છે.
- (3) કંપનીએ સામાન્ય અનામતમાંથી જરૂરી રકમનું મૂડીકરણ કરી વર્તમાન શેર ધરાવનારાઓને 3:1ના પ્રમાણમાં બોનસ શેર આપ્યા.
- (4) બોનસ શેર આપવાથી વધેલી મૂડી પર 4:1ના પ્રમાણમાં દાર્શનિક કિંમતે ઈક્વિટી શેર ધરાવનારાઓને હકના શેર તરીકે નવા ઈક્વિટી શેર આપવામાં આવ્યા.
- (5) ડિબેન્ચરો પૈકી અર્ધા ડિબેન્ચરો દરેક રૂ. 96 લેખે પરત કરતી વખતનો નફો ડિબેન્ચર પરત અનામત ખાતે લઈ જવામાં આવેલ છે.

- (6) ગઈ સાલના કરવેરાની રકમ રૂ. 45,000 ચૂકવવામાં આવેલ છે. તેમજ ગઈ સાલનું સૂચિત ડિવિડન્ડ પણ ચૂકવવામાં આવેલ છે.
- (7) યંત્રો ઉપર રૂ. 90,000ની ઘસારાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. AS-3 મુજબ રોકડ પ્રવાહ દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.
- (બ) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.

3

- (1) તા. 31-3-20ના રોજના પાકા સરવૈયામાં યંત્રો પર ઘસારાની જોગવાઈ રૂ. 2,80,000 અને તા. 31-3-21ના રોજના પાકા સરવૈયામાં ઘસારાની જોગવાઈ રૂ. 3,00,000 છે. વર્ષ દરમિયાન રૂ. 1,00,000ની મૂળ કિંમતનું એક યંત્ર જેના પર ભેગો થયેલ ઘસારો રૂ. 60,000 છે તે રૂ. 20,000 કિંમતે વેચી કાઢવામાં આવ્યું હતું. ચાલુ વર્ષે કેટલો ઘસારો નફા-નુકસાન ખાતે ઉધાર્યો હશે.

(અ) રૂ. 20,000

(બ) રૂ. 40,000

(ક) રૂ. 80,000

(ડ) રૂ. 60,000

- (2) નીચેનામાંથી કઈ વિગત રોકડની પ્રાપ્તિ નથી ?

(અ) નાણાં ઉછીના લેવાથી કે દેવું ઊભું કરવાથી

(બ) કાયમી મિલકત કે રોકાણો વેચી દેવાથી

(ક) ધંધામાં નફો થવાથી

(ડ) લોન કે ડિબેન્ચર પરત કરવામાં આવે ત્યારે

- (3) એક કંપનીમાં રોકાણોની શરૂની બાકી રૂ. 25,000 અને આખર બાકી રૂ. 30,000 હતી. વર્ષ દરમિયાન અમુક રોકાણો રૂ. 4,250ની કિંમતે વેચ્યા હતા અને રૂ. 9,000નાં રોકાણો ખરીદ્યા હતા, તો વર્ષ દરમિયાન રોકાણો વેચતા કેટલો નફો થયો હશે ?

(અ) રૂ. 250

(બ) રૂ. 750

(ક) રૂ. 1,000

(ડ) રૂ. 500

- 4 (અ) મોહિની લિમિટેડના 3,000 એકમોના ઉત્પાદન અંગે અંદાજિત ખર્ચ નીચે મુજબ છે :

માલસામાન (એકમદીઠ)	રૂ. 50
મજૂરી (એકમદીઠ)	રૂ. 30
સીધા ખર્ચ (એકમદીઠ)	રૂ. 20
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	રૂ. 1,00,000 (40% સ્થિર)
વહિવટી પરોક્ષ ખર્ચ	રૂ. 75,000 (60% સ્થિર)
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ	રૂ. 60,000 (50% સ્થિર)

પરિવર્તનશીલ બજેટ તૈયાર કરો :

- (1) 4,000 એકમો ઉત્પાદન માટે
- (2) 4,500 એકમો ઉત્પાદન માટે.

અથવા

- (અ) (1) અંદાજપત્રના જુદા જુદા પ્રકારો વર્ણવો.

- (2) રોકડ અંદાજપત્રના લાભ લખો.

- (બ) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો :

- (1) કયું વિધાન રોકડ અંદાજપત્રનો લાભ કે ફાયદો દર્શાવતું નથી ?

(અ) તે દ્વારા રોકડનો નફાકારક ઉપયોગ થઈ શકે છે.

(બ) તેને કારણે યોગ્ય ડિવિડન્ડ નીતિ નક્કી થઈ શકે છે.

(ક) બોનસ શેર આપવા કે નહિ તે નક્કી કરવામાં ઉપયોગી છે.

(ડ) તે દ્વારા સમયસર દેવાની ચૂકવણી કરી રોકડ વટાવનો લાભ લઈ શકાય છે.

- (2) રોકડ અંદાજપત્ર બનાવવાની 'સુધારેલ આવક પદ્ધતિ' માટે નીચેની કઈ બાબત સુસંગત છે ?

(અ) તેમાં રોકડને અસર નહિ કરતી બાબતો તથા નફા કે નુકસાનને અસર નહિ કરતી બાબતોના હવાલા કરવા પડે છે.

(બ) તેમાં કાર્યશીલ મૂડીનો તફાવત ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.

(ક) તેમાં અંદાજ પાકું સરવૈયું બનાવવું ફરજિયાત છે.

(ડ) કાયમી મિલકતની ખરીદીને જાવક તરીકે બતાવવી પડે.

(3) એક પેઢીના કારખાનામાં 2021ના વર્ષમાં 50% ઉત્પાદન શક્તિએ અર્ધચલિત ખર્ચ રૂ. 90,000 છે. અર્ધચલિત ખર્ચ 40%થી 70% શક્તિએ એકસરખો રહે છે. 70%થી 85% ઉત્પાદન શક્તિ વચ્ચે ઉપર જણાવેલ આંકડાઓના 10% વધે છે. તો 80% ઉત્પાદન શક્તિએ અર્ધ-ચલિત ખર્ચ કેટલો હશે ?

(અ) રૂ. 95,000

(બ) રૂ. 99,000

(ક) રૂ. 1,05,000

(ડ) રૂ. 1,10,000

(4)

ઉત્પાદન શક્તિ	60%	90%
શિરોપરી ખર્ચ (રૂ.)	60,000	75,000

 100% ઉત્પાદન શક્તિએ શિરોપરી ખર્ચ કેટલા થશે ?

(અ) રૂ. 60,000

(બ) રૂ. 75,000

(ક) રૂ. 80,000

(ડ) રૂ. 90,000

ENGLISH VERSION

Instructions :

(1) All questions carry equal marks.

(2) Show necessary calculations in support of your answer.

(A) Write short notes on:

(a) Methods of analysing Financial Statements. 7

(b) Role of Management Accountancy. 7

OR